

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.10.2004, sp. zn. 29 Odo 176/2004, ECLI:CZ:NS:2004:29.ODO.176.2004.1

Číslo: 72/2005

Právní věta: Výzva podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů musí obsahovat údaj o tom, kdo ji činí, a komu je určena, označení úpadce, označení majetku, kterým ten, komu je výzva určena, zajišťuje pohledávku věřitele vůči úpadci, a označení této pohledávky. Dále v ní musí být uvedeno, jakou částku má ten, komu je výzva určena, v zákonem stanovené třicetidenní lhůtě zaplatit na úhradu zajištěné pohledávky nebo složit jako obvyklou cenu majetku, kterým je pohledávka zajištěna, s poučením, že jinak bude označený majetek po uplynutí lhůty sepsán do konkursní podstaty úpadce. Požadavek, aby výzva podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů obsahovala údaj o částce, která má být zaplacená na úhradu zajištěné pohledávky, nebo o částce, která má být složena jako obvyklá cena majetku, kterým je pohledávka zajištěna, se neuplatní, jestliže správce konkursní podstaty prokáže, že si tento údaj nemohl opatřit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat. Tvrzení, že částka požadovaná výzvou podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů neodpovídá výši zajištěné pohledávky nebo obvyklé ceně majetku, kterým je pohledávka zajištěna, je ve sporu o vyloučení majetku z konkursní podstaty (§ 19 odst. 2 tohoto zákona) právně významné, jen jestliže osoba, které byla výzva určena, uhradila v určené lhůtě do konkursní podstaty částku, jež výši zajištěné pohledávky nebo obvyklé ceně majetku, kterým je pohledávka zajištěna, skutečně odpovídá.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2004

Spisová značka: 29 Odo 176/2004

Číslo rozhodnutí: 72

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 19 odst. 5 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 27 odst. 5 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 1 9 . 6 . 2 0 0 3 , v e z n ě n í o p r a v n ě h o u s n e s e n í z e d n e 1 7 . 9 . 2 0 0 3 , p o t v r d í l r o z s u d e k z e d n e 2 3 . 1 0 . 2 0 0 2 , k t e r ý m K r a j s k ý s o u d v H r a d c i K r á l o v é z a m í t l ž a l o b u n a v y l o u č e n í n e m o v i t o s t í - o b j e k t u b y d l e n í č . p . 2 2 1 a s t . p . č . 4 0 0 / 2 - z a s t a v ě n é p l o c h y a n á d v o r ů í o v ý m ě ř e 4 0 4 m 2 , z a p s a n ý c h n a l i s t u v l a s t n i c t v í č . 4 2 4 , p r o o b e c a k a t a s t r á l n í ú z e m í O . , u K a t a s t r á l n í h o ú ř a d u v e S . , z e s o u p i s u k o n k u r s n í p o d s t a t y ú p a d k y n ě V . s . , s p o l . s r . o . , j a k o ŝ i v e

výroku o náhradě nákladů řízení (výrok I.). Dále odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

V odůvodnění rozsudku odvolací soud zejména uvedl, že napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, přezkoumal a dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.

Maje za splněné ostatní předpoklady pro vyhovění excindační žalobě, zabýval se odvolací soud zejména řešením otázky náležitostí výzvy podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKV“).

Odvolací soud akcentoval, že zákon správcí konkursní podstaty nestanoví povinnost uvést ve výzvě cenu, kterou je třeba složit, aby osoby, jejichž věci zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, zabránily soupisu těchto věcí do konkursní podstaty. Jestliže v daném případě správce konkursní podstaty k žádosti žalobce nechal stanovit znalcem cenu zajištěných nemovitostí, neporušil žádné ustanovení zákona, byť – dle názoru odvolacího soudu – takový postup správce byl vhodný za účelem předcházení sporu v situaci, kdyby žalobce, jehož sporné nemovitosti zajišťují pohledávky odděleného věřitele, složil nižší částku, než by odpovídala představě správce, a po případném sepsání nemovitostí do konkursní podstaty by se domáhal jejich vyloučení z důvodu zániku zástavního práva na těchto nemovitostech váznoucího. V předmětné věci ovšem žalobce netvrdil (ani neprokazoval) složení jakékoliv částky jako ceny zastavených věcí do konkursní podstaty, a za stavu, kdy výzvě správce konkursní podstaty k zaplacení zajištěné pohledávky nebo ke složení ceny zastavených nemovitostí nevyhověl, správce konkursní podstaty sporné nemovitosti oprávněně do soupisu konkursní podstaty zahrnul.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a spatřuje zásadní význam napadeného rozhodnutí v „určení“ náležitostí výzvy správce konkursní podstaty podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV, a zejména pak v tom, zda ve výzvě musí být zajišťovaná pohledávka a obecná cena věci zajišťující pohledávku věřitele vůči úpadci vyjádřena konkrétními částkami či nikoliv, a zda absence konkrétních částek způsobuje absolutní neplatnost výzvy podle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák.

Dovolatel namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Zdůrazňuje, že správce konkursní podstaty ho s odkazem na ustanovení § 27 odst. 5 ZKV podáním ze dne 30. 1. 2001 vyzval, aby do třiceti dnů od doručení výzvy vyplatil ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky, nebo aby v téže lhůtě složil cenu zastavených nemovitostí určenou posudkem soudního znalce. V této výzvě správce konkursní podstaty žalobci nesdělil, jakou částku má z titulu zajištěných pohledávek do podstaty zaplatit, když v ní vyčíslil pouze hodnotu zajištěných pohledávek částkou 9 057 464,42 Kč, aniž by současně uvedl, že právě tuto částku má do konkursní podstaty plnit, a aniž by jakýmkoliv způsobem konkretizoval částku představující obvyklou cenu zastavených nemovitostí, kterou měl žalobce do konkursní podstaty složit. Absence údaje o konkrétní částce, zaplacením které by žalobce zabránil soupisu sporných nemovitostí do konkursní podstaty, pak – dle názoru dovolatele – činí výzvu správce konkursní podstaty neurčitou a tudíž neplatnou podle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák.

Dále dovolatel polemizuje se závěrem odvolacího soudu, že podání správce konkursní podstaty datované 31. 8. 2001 bylo doplněním výzvy z 30. 1. 2001. Vyslovuje přesvědčení, že jde o dvě různá podání (dva na sobě nezávislé samostatné právní úkony). Akcentuje, že absolutně neplatný právní úkon (výzvu z 30. 1. 2001) nelze doplnit, když „platné právo neumožňuje zpětné zhojení vad právních úkonů absolutně neplatných.“ Rovněž podání z 31. 8. 2001 za platný právní úkon nepovažuje, když je hodnotí jako neurčité pro absenci vyčíslení hodnoty zajištěných pohledávek s odpovídající výzvou

konkrétní částku do konkursní podstaty uhradit.

Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhuje, aby dovolání žalobce bylo jako nepřipustné odmítnuto, popřípadě jako nedůvodné zamítnuto.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to ve výkladu ustanovení § 27 odst. 5 ZKV, tj., co do povahy a obecných náležitostí výzvy správce konkursní podstaty vůči úpadci, aby vyplatil ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby složil cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Pro právní posouzení věci jsou rozhodné především skutkové závěry, podle kterých:

- 1) žalobce je vlastníkem sporných nemovitostí;
- 2) žalobce (zástavní dlužník) uzavřel s „K. bankou“ (zástavním věřitelem) 8. 10. 1991 a 12. 5. 1993 zástavní smlouvy k zajištění pohledávek zástavní věřitelky ve výši 4 473 735,19 a ve výši 2 400 000 Kč z úvěrových smluv ze dne 8. 10. 1991, ze dne 16. 7. 1991 a č. A 1240;
- 3) na základě výše označených zástavních smluv provedl příslušný katastrální úřad zápis vkladu zástavních práv do katastru nemovitostí;
- 4) správce konkursní podstaty úpadkyně V. s., spol. s r. o. (na jejíž majetek byl usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 11. 1999 prohlášen konkurs), sepsal zastavené nemovitosti do konkursní podstaty úpadkyně;
- 5) K. banka, a. s. (konkursní věřitelka), přihlásila do konkursu mimo jiné pohledávky z úvěrových smluv č. A 780 ve výši 4 436 654,36 Kč a č. A 1240 ve výši 4 620 810,06 Kč a zároveň uplatnila právo na oddělené uspokojení;
- 6) správce konkursní podstaty výzvou datovanou 30. 1. 2001 žalobce informoval o tom, že „jeho nemovitosti“ jsou „zajištěny“ zástavním právem pro pohledávky za úpadkyní ve výši 9 057 464,42 Kč, a vyzval ho k „vyplacení zástavy“, aniž uvedl částku, která má být zaplacená;
- 7) dopisem ze dne 31. 8. 2001 správce konkursní podstaty výzvu doplnil, že ve prospěch konkursní podstaty má být uhrazena částka 450 000 Kč určená znalcem;
- 8) výzva k podání vylučovací žaloby byla žalobci doručena 28. 12. 2001 a žaloba v této věci byla podána 17. 1. 2002, tj. v soudem stanovené třicetidenní lhůtě.

Jelikož konkurs na majetek dlužnice byl prohlášen 5. 11. 1999 a k soupisu sporných nemovitostí do konkursní podstaty došlo v roce 2001 (srov. skutkové zjištění soudu prvního stupně učiněné z „přípisu“ žalovaného ze dne 31. 11. 2001 (správně „30. 11. 2001“), založil Nejvyšší soud své další

úvahy především na výkladu ustanovení § 19 a § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb., č. 12/1998 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 105/2000 Sb. a č. 370/2000 Sb.

Podle ustanovení § 19 ZKV, jsou-li pochybnosti, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota náleží do podstaty, zapíše se do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně (odstavec 2).

K předpokladům, za nichž může soud vyhovět žalobě o vyloučení věci ze soupisu majetku konkursní podstaty (excindační žalobě), patří, že:

- 1) věc byla správcem konkursní podstaty příslušného úpadce vsutku pojata do soupisu majetku konkursní podstaty;
- 2) excindační žaloba podaná osobou odlišnou od úpadce došla soudu nejpozději posledního dne lhůty určené této osobě k podání žaloby výzvou soudu, který konkurs prohlásil;
- 3) žalovaným je správce konkursní podstaty (§ 19 odst. 2, věta první, ZKV);
- 4) v době, kdy soud rozhoduje o vyloučení věci (§ 154 odst. 1 o. s. ř.), trvají účinky konkursu a věc je nadále sepsána v konkursní podstatě (nebyla v mezidobí ze soupisu majetku konkursní podstaty vyloučena);
- 5) osoba, která se domáhá vyloučení věci ze soupisu, prokázala nejen to, že věc neměla (nebo ke dni rozhodnutí o žalobě již nemá) být do soupisu zařazena, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení věci do soupisu majetku konkursní podstaty, svědčí jí (srov. rozsudky Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 58/1998 a 67/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. [29 Odo 604/2001](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 10, ročník 2003, pod číslem 185).

Pro výsledek dovolacího řízení je určující, zda je dána poslední z vypočtených podmínek, konkrétně, že věc neměla být do soupisu zařazena, když o splnění zbývajících podmínek účastníci řízení ani soudy nižších stupňů pochybnosti neměli.

Podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do třiceti dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

Smyslem ustanovení § 27 odst. 5 ZKV je, aby byl zástavní dlužník uvědomen o úmyslu správce konkursní podstaty sepsat do konkursní podstaty věci tvořící předmět zástavy, tj. v daném případě věci, jimiž je zajištěno plnění závazků úpadkyně z titulu úvěrových smluv věřiteli, jehož pohledávka (korespondující s takovým závazkem) přihlášená do konkursu vedeného na majetek úpadkyně se pokládá za zjištěnou (§ 23 odst. 1 ZKV) a o tom, jakým plněním do konkursní podstaty může zahrnutí

předmětu zástavy do soupisu konkursní podstaty zabránit.

Ačkoliv zákon o konkursu a vyrovnání výslovně neupravuje náležitosti výzvy dle § 27 odst. 5 ZKV, lze z uvedeného ustanovení dovodit, že z této výzvy, popřípadě z okolností, za nichž byla realizována, a z dalších úkonů učiněných v souvislosti s touto výzvou (a v návaznosti na ni), musí být zřejmé, kdo ji činí a komu je určena, označení dlužníka, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, jakož i specifikace věci, práva nebo pohledávky, jimiž jsou zajištěny pohledávky vůči úpadci (rozuměj specifikace předmětu zástavy), včetně uvedení, o jaké pohledávky jde, a záměr správce konkursní podstaty úpadce sepsat předmět zástavy do konkursní podstaty. Dále musí být z výzvy seznatelné, jakým plněním (úhradou zajištěné pohledávky nebo složením ceny zástavy), vyplacným ve prospěch konkursní podstaty ve lhůtě třiceti dnů (počítané od doručení výzvy adresátu), může osoba, které je výzva určena, odvrátit sepsání předmětu zástavy do konkursní podstaty. Posledně zmíněný požadavek v sobě zpravidla zahrnuje i uvedení výše plnění (s výjimkou případů, kdy správce konkursní podstaty i při vynaložení veškerého úsilí, které na něm lze spravedlivě požadovat, a splnění povinnosti postupovat při výkonu funkce s odbornou péčí /srov. § 8 odst. 2 ZKV/, nebude schopen výši neuhrazené pohledávky, popřípadě cenu zástavy z dostupných informací zjistit), když absence tohoto údaje by zástavnímu dlužníku v podstatě znemožňovala výzvě správce konkursní podstaty vyhovět a činila by tak jeho postavení nepřijatelně nejistým.

Ze skutkových zjištění učiněných soudy obou stupňů z dopisů žalovaného datovaných 30. 1. a 31. 8. 2001 pak - v návaznosti na obsah spisu - jednoznačně vyplývá, že žalovaný informoval žalobce o tom, že sporné nemovitosti jsou předmětem zástavy k uspokojení pohledávky konkursního věřitele z úvěrových smluv ve výši 9 057 464,42 Kč, přičemž ho rovněž vyzval k „vyplacení“ zajištěné pohledávky nebo ke složení „obvyklé ceny“ zástavy určené částkou 450 000 Kč dle znaleckého posudku. Z pohledu respektování ustanovení § 27 odst. 5 ZKV proto nelze správci konkursní podstaty ničeho vytknout.

Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že výzva podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV byla obsažena ve dvou písemných podáních, když zákon o konkursu a vyrovnání v tomto směru žádné omezení neobsahuje a oba jednostranné úkony správce konkursní podstaty je nutno posuzovat z hlediska jejich návaznosti a v nich vyjádřeného obsahu a zejména pak s přihlédnutím k jejich účelu (viz argumentace shora).

Výhrady dovolatele vůči výši správcem konkursní podstaty požadovaného plnění (tj. ceny zástavy) nelze, za stavu, kdy žalobce do konkursní podstaty z tohoto titulu nesložil ničeho, považovat za právně významné. O jejich relevanci z pohledu řešení otázky důvodnosti soupisu sporných nemovitostí do konkursní podstaty (popř. o trvání důvodu soupisu) by totiž bylo možno uvažovat pouze tehdy, kdyby žalobkyně do konkursní podstaty uhradila částku, která dle jejího názoru odpovídá ceně zástavy, a ve sporu o vyloučení věci z konkursní podstaty bylo následně prokázáno, že složená částka uvedené ceně skutečně odpovídá.

Jelikož při řešení otázky, zda je splněn předpoklad pro zapsání věci, práva nebo pohledávky do soupisu podstaty spočívající v existenci výzvy správce konkursní podstaty vůči zástavnímu dlužníku ve smyslu ustanovení § 27 odst. 5 ZKV, jde o posouzení, zda se zástavnímu dlužníku dostalo uvědomění výše uvedeného obsahu, tj. jakým plněním ve prospěch konkursní podstaty může zabránit soupisu zástavy do konkursní podstaty, jsou podle přesvědčení Nejvyššího soudu právně irelevantní i námitky dovolatele akcentující neplatnost „výzev“ správce konkursní podstaty (pro neuvedení výše plnění) podle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák.

Přestože právní posouzení věci odvolacím soudem (z pohledu shora uvedené argumentace) co do závěru, že zákon o konkursu a vyrovnání nestanoví správci konkursní podstaty povinnost uvést ve výzvě podle § 27 odst. 5 ZKV „cenu“, kterou je třeba složit, aby osoby, jejichž věci zajišťují

pohledávky oddělených věřitelů, zabránily soupisu těchto věcí do konkursní podstaty, neobstojí, je napadené rozhodnutí věcně správné. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.